

Príloha č. 2.1 k Výročnej správe HP MRK za rok 2010
Stav implementácie HP MRK k 31. 12. 2010 z regionálneho hľadiska

Názov územia NUTS III: Banskobystrický kraj

Vypracoval: Mgr. Radoslav Ivan

Stav implementácie HP MRK k 31. 12. 2010 v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja

1. Popis situácie MRK v dotknutom území

V rámci Banskobystrického samosprávneho kraja je potrebné riešiť mnohé problematické otázky súvisiace so sociálno-ekonomickou situáciou Rómov, demografiou, vzdelaním, zamestnanosťou, bývaním, infraštruktúrou, kultúrou a sebauvedomovaním Rómov, zdravím, akceptáciou Rómov majoritou a iných dôležitých oblastiach. SWOT analýza stavu HP MRK v rámci BBSK vypracovaná Koordinátorom HP na Úrade BBSK, ktorá popisuje silné a slabé stránky, príležitosti a riziká v rámci HP MRK bola zaslaná na Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity v októbri 2009.

Problematika MRK v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja je podrobnejšie popísaná v Konceptii sociálno-ekonomickej integrácie Rómov v Banskobystrickom kraji spracovaná pod gesciou Splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity vypracovanej v roku 2006.

Aj keď rómska národnostná menšina je vnútorne heterogénnou skupinou, veľká časť Rómov patrí podľa Konceptie sociálno-ekonomickej integrácie Rómov v BBSK, medzi najzraniteľnejšie vrstvy obyvateľstva Slovenskej republiky. Ich sociálnu situáciu už dlhodobo determinuje geografická izolovanosť, nízka úroveň vzdelania detskej a dospelšej zložky obyvateľstva, nízka úroveň kvalifikácie a zamestnateľnosti, vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti a závislosť na systéme záchranej sociálnej siete. Rómska menšina je osobitou skupinou výrazne ohrozenou sociálnym vylúčením v Banskobystrickom kraji. Na základe údajov zo sociografického mapovania rómskych osád (2004) je podiel rómskej menšiny v kraji 21,2 % z celkového počtu obyvateľov; na rozdiel od výstupov sčítania ľudu (2001), kde sa uvádza 1,7 % podiel.

Analýza stavu sociálnej inklúzie v Banskobystrickom kraji uvádza, že veľkosť rómskej menšiny v jednotlivých okresoch výrazne ovplyvňuje aj mieru sociálnej inklúzie daného okresu. Výrazný dopad má rómske etnikum na mieru sociálneho vylúčenia najmä v okresoch Revúca a Rimavská Sobota, ako aj v častiach okresov Brezno, Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš. V súvislosti s nepriaznivou sociálno – ekonomickou situáciou rómskeho obyvateľstva v rámci Banskobystrického kraja a snahou o riešenie problematických oblastí v rámci MRK bola vypracovaná Stratégia sociálnej a ekonomickej integrácie rómskych komunit v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2007 – 2013. Na príprave tohto materiálu pracovala riadiaca skupina zložená z viacerých odborníkov z rôznych oblastí. Cieľom stratégie je analýza existujúceho stavu reflektujúca diverzifikovanosť podmienok regiónu, hľadanie východísk pre čo najlepšie a najefektívnejšie zabezpečenie a posilnenie spolupráce a najmä zmysluplné usmerňovanie finančných prostriedkov a činností zameraných na zlepšenie životných podmienok Rómov.

Cieľom horizontálnej priority MRK je zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK a zlepšenie ich životných podmienok. Podpora MRK je zameraná na štyri prioritné oblasti: vzdelávanie, zdravie, zamestnanosť a bývanie a tri vzájomne súvisiace problémové okruhy: chudoba, diskriminácia a rodová rovnosť.

Hlavný cieľ a špecifické ciele horizontálnej priority MRK sú napĺňané prostredníctvom Lokálnej stratégie komplexného prístupu a dopytovo orientovaných projektov.

Lokálna stratégia komplexného prístupu

Pilotná výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie podpory LSKxP bola vyhlásená 4.12.2008, indikatívna alokácia na realizáciu komplexných prostriedkov na úrovni NSRR bola určená vo výške 200 mil. EUR. Z dôvodu zjednodušenia a odstránenia nedostatkov, ktoré sa objavili v priebehu pôvodného zverejnenia výzvy, bola dňa 16. septembra 2009 vydaná aktualizácia „Pilotnej výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie podpory LSKxP“ v rámci ktorej mohli oprávnení žiadatelia podávať žiadosti o poskytnutie podpory LSKxP do 31.1.2010.

V prvom posudzovanom období boli k 16.9.2009 v rámci BBSK podané 3 žiadosti o poskytnutie Lokálnej stratégie komplexného prístupu. V druhom posudzovacom období boli k 31.12.2009 predložené 2 žiadosti, k 31.1.2010 bolo predložených 17 žiadostí a po uzavretí výzvy bolo podaných 40 žiadostí, spolu v rámci BBSK bolo podaných 62 žiadostí o poskytnutie LSKxP v celkovej výške 96 545 386,30 EUR. Najčastejšie nedostatky v súvislosti s podávaním žiadostí o poskytnutie LSKxP boli nevyplnené náležitosti žiadosti a náležitosti projektových zámerov, chyby v rozpočtoch, finančné tabuľky nekorešpondovali s finančnými údajmi v projektových zámeroch, nepredloženie povinných príloh, nesprávne priradené aktivity a opatrenia k prioritným oblastiam HP MRK. V rámci BBSK bola v 52 prípadoch zaslaná Výzva na doplnenie chýbajúcich náležitostí žiadosti o poskytnutie LSKxP. V súvislosti s hodnotením podaných žiadostí o poskytnutie LSKxP sa postupovalo podľa hodnotiacich kritérií, ktoré zahŕňajú vhodnosť a účelnosť, spôsob realizácie projektu, rozpočet a nákladová efektívnosť, administratívna, odborná a technická kapacita žiadateľa, udržateľnosť projektu. Na základe výberových kritérií schválených Pracovnou skupinou pre horizontálnu prioritu MRK a zverejnených vo Výzve vybrala Medzirezortná hodnotiaca a výberová komisia LSKxP v dňoch 19. - 21. mája 2010 z 257 žiadostí 150 lokálnych stratégií, ktoré budú podporené. Tieto lokálne stratégie budú implementované prostredníctvom 6 operačných programov a proces bude naďalej koordinovaný odborom koordinácie HP MRK Úradu splnomocnenca vlády SR.

V rámci BBSK bolo schválených 38 lokálnych stratégií v celkovej sume 50 269 731,10 EUR. Obce v BBSK v ktorých boli schválené lokálne stratégie – Bzovík, Cerovo, Hontianske Nemce, Litava, Žiar nad Hronom, Brezno, Zvolen, Závadka nad Hronom, Detva, Banská Bystrica, Zvolenská Slatina, Stará Kremnička, Val'kovňa, Krupina, Belina, Fiľakovo, Gemerský Jablonec, Hajnáčka, Hostice, Hrnčiariska Ves, Hrušov, Kokava nad Rimavicou, Lučenec, Málíneec, Mikroregión Ratková a okolie, Mučín, Muľa, Muráň, Nitra nad Ipľom, Útor, Rapovce, Rimavské Janovce, Širkovce, Veľké Teriakovce, Veľké Zlievce, Veľký Blh, Jelšava.

Prostredníctvom 6 operačných programov, ktorými budú implementované lokálne stratégie by sa malo prispieť k napĺňaniu parciálnych, špecifických cieľov a hlavného cieľa uvedených v Systéme koordinácie a implementácie HP MRK. Schválené LSKxP by mali prispieť k zvýšeniu úrovne poskytovaných služieb v oblasti výchovy a vzdelávania, zvýšeniu rozsahu a úrovne poskytovaných služieb v sociálnej oblasti, podpore podmienok na predchádzanie sociálneho vylúčenia príslušníkov MRK, zvýšeniu vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK, uľahčenie prístupu k vzdelávaniu MRK, riešeniu zamestnanosti a vzdelávania pre trh práce

príslušníkov MRK a napomôcť pri riešení mnohých ďalších problémov v súvislosti so zlepšovaním životných podmienok MRK

Vo všetkých obciach v rámci BBSK v ktorých boli schválené LSKxP sa nachádza pomerne vysoký počet rómskeho obyvateľstva, obce sa nachádzajú v Atlase rómskych komunít. V týchto obciach je potrebné riešiť mnohé problematické otázky súvisiace so zlepšením životných podmienok pre rómske obyvateľstvo, zlepšením situácie v oblasti zamestnanosti, bývania, zdravia, vzdelávania s ktorými súvisia problémové okruhy: chudoba, diskriminácia a rodová rovnosť. V rámci BBSK sa nachádzajú mnohé ďalšie obce v ktorých by bolo potrebné riešiť situáciu MRK, či v horehronskom, gemerskom alebo novohradskom regióne, preto bude v budúcnosti nevyhnutné zvážiť aj uvoľnenie ďalších finančných prostriedkov na zlepšenie situácie v problémových oblastiach. V súčasnosti sa v niektorých prípadoch stretávame s čiastkovým riešením problémov v oblasti MRK, ktoré neriešia problematiku rómskeho obyvateľstva komplexne a systémovo, čo má za následok stále sa opakujúce problémy týkajúce sa oblasti vzdelávania, zdravia, bývania atď. Na zlepšenie životnej úrovne rómskeho obyvateľstva je dôležitý koordinovaný prístup všetkých kompetentných strán, ktorý by dokázal nájsť efektívne a systémové riešenia udržateľné z dlhodobého hľadiska.

Dopytovo orientované projekty

V rámci Banskobystrického samosprávneho kraja bolo k 31.12.2010 zazmluvnených 691 projektov s celkovou výškou zazmluvnených prostriedkov 473 556 417,22 EUR z toho 255 projektov s priamou a nepriamou podporou k HP MRK vo výške zazmluvnených prostriedkov 186 703 678,50 EUR. Projekty s príspevkom k HP MRK boli zazmluvnené v rámci OP Vzdelávanie – 14 projektov, Regionálny operačný program - 96 projektov, OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia - 122 projektov, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast - 4 projekty, OP Zdravotníctvo - 4 projekty, OP Životné prostredie - 15 projektov. Podrobnejšie informácie týkajúce sa zazmluvnených dopytovo orientovaných projektov v rámci BBSK sú uvedené v častiach Stav implementácie a Analýza faktických dát.

2. Stav implementácie

Stav projektov s priamou podporou HP MRK

Tabuľka. č.: Stav implementácie prostredníctvom operačných programov naplňujúcich ciele HP MRK

Operačný program	Počet zazmluvnených projektov celkovo	Celková výška zazmluvnených prostriedkov v € (EU zdroje)	Počet zazmluv. projektov s príspevkom k HP MRK	Výška zazmluvnených prostriedkov v € s príspevkom k HP MRK € (EU zdroje)	% zazmluv. HP MRK z celkového objemu zazmluv. prostriedkov
OP V	69	13 515 873,30	14	2 092 396,26	15,48
ROP	177	122 290 048,72	0	0,00	0,00
OP ZaSI	224	36 510 104,01	106	6 261 945,22	17,15
OP KaHR	135	101 156 205,66	0	0,00	0,00
OP Z	10	48 414 521,53	0	0,00	0,00
OP ŽP	63	150 636 222,00	0	0,00	0,00
OP VaV	23	49 663 536,86	0	0,00	0,00
Spolu	701	522 186 512,08	120	8 354 341,48	1,60

Zdroj: ÚSVRK a RO OP;2011

Projekty s nepriamou podporou HP MRK

Tabuľka. č.: Stav implementácie prostredníctvom operačných programov naplňujúcich ciele HP MRK

Operačný program	Počet zazmluvnených projektov celkovo	Celková výška zazmluvnených prostriedkov v € (EU zdroje)	Počet zazmluv. projektov s príspevkom k HP MRK	Výška zazmluvnených prostriedkov v € s príspevkom k HP MRK € (EU zdroje)	% zazmluv. HP MRK z celkového objemu zazmluv. prostriedkov
OP V	69	13 515 873,30	0	0,00	0,00
ROP	177	122 290 048,72	102	73 526 864,86	60,12
OP ZaSI	224	36 510 104,01	16	13 280 121,47	36,37
OP KaHR	135	101 156 205,66	9	4 658 611,91	4,61
OP Z	10	48 414 521,53	9	46 429 713,23	95,90
OP ŽP	63	150 636 222,00	15	66 501 728,21	44,15
OP VaV	23	49 663 536,86	0	0,00	0,00
Spolu	701	522 186 512,08	151	204 397 039,68	39,14

Zdroj: ÚSVRK a RO OP;2011

Projekty spolu

Tabuľka. č.: Stav implementácie prostredníctvom operačných programov naplňujúcich HP MRK

Operačný program	Počet zazmluvnených projektov celkovo	Celková výška zazmluvnených prostriedkov v € (EU zdroje)	Počet zazmluv. projektov s príspevkom k HP MRK	Výška zazmluvnených prostriedkov v € s príspevkom k HP MRK € (EU zdroje)	% zazmluv. HP MRK z celkového objemu zazmluv. prostriedkov
OP V	69	13 515 873,30	14	2 092 396,26	15,48
ROP	177	122 290 048,72	102	73 526 864,86	60,12
OP ZaSI	224	36 510 104,01	122	19 542 066,69	53,53
OP KaHR	135	101 156 205,66	9	4 658 611,91	4,61
OP Z	10	48 414 521,53	9	46 429 713,23	95,90
OP ŽP	63	150 636 222,00	15	66 501 728,21	44,15
OP VaV	23	49 663 536,86	0	0,00	0,00
Spolu	701	522 186 512,08	271	212 751 381,16	40,74

Zdroj: ÚSVRK a RO OP;2011

3. Analýza faktických dát

Úrad Splnomocnenca vlády pre rómske komunity Odbor koordinácie HP MRK identifikoval projekty majúce dopad na MRK ako:

1. *Projekty s priamou podporou HP MRK* (hlavný cieľ projektu, jeho oprávnené alebo neoprávnené výdavky, alebo ich časť, je zameraný na zlepšenie zamestnanosti, vzdelania, zdravia, alebo životných podmienok MRK).

a) Projekty podávané v rámci podpory *lokálnych stratégií komplexného prístupu (LSKxP)*, v rámci aktivít, resp. opatrení prioritných osí 6 operačných programov –ROP, OP ZaSI, OP V, OP Z, OP KaHR, OP ŽP.

b) Dopytovo orientované projekty mimo LSKxP, podávané v rámci aktivít, resp. opatrení prioritných osí operačných programov, ktoré sú priamo zamerané na problematiku MRK, a to v rámci::

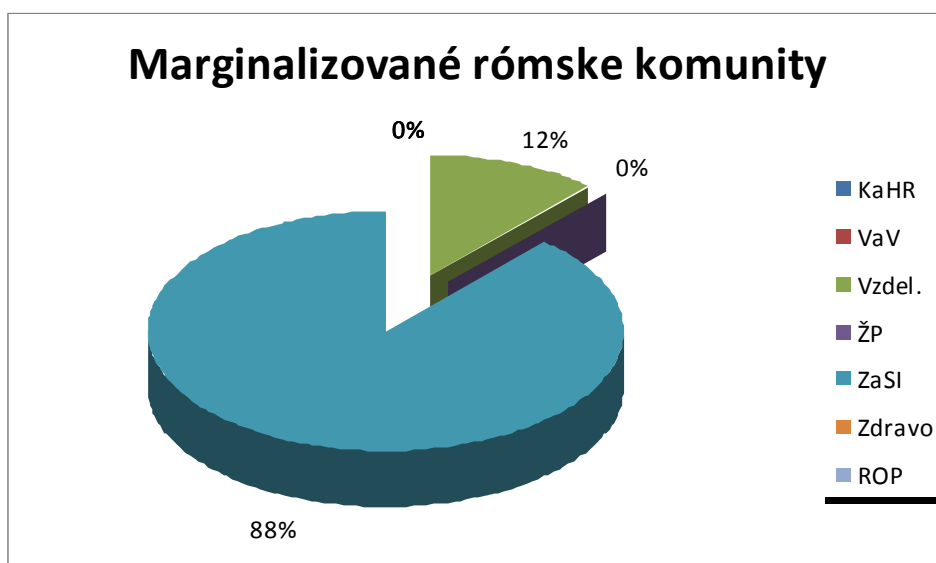
- OP ZaSI, aktivity opatrenia 2.1 a 2.2
- ROP, aktivity opatrenia 4.1
- OP V, opatrenie 3.1

2. *Projekty s nepriamou podporou HP MRK* (nie sú cielene zamerané na MRK, ale vedľajší účinok projektu výraznou mierou vplýva na zlepšenie zamestnanosti, vzdelania, zdravia, alebo životných podmienok MRK)

Projekty s priamou podporou HP MRK v rámci BBSK

V rámci Banskobystrického samosprávneho kraja bolo zazmluvnených 120 projektov s priamou podporou HP MRK z toho 14 projektov za Operačný program Vzdelávanie a 106 projektov za Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Výška zazmluvnených prostriedkov k HP MRK predstavuje 8 354 341, 48 EUR z toho 2 092 396,26 EUR za OP V a 6 261 945,22 EUR za OP ZaSI.

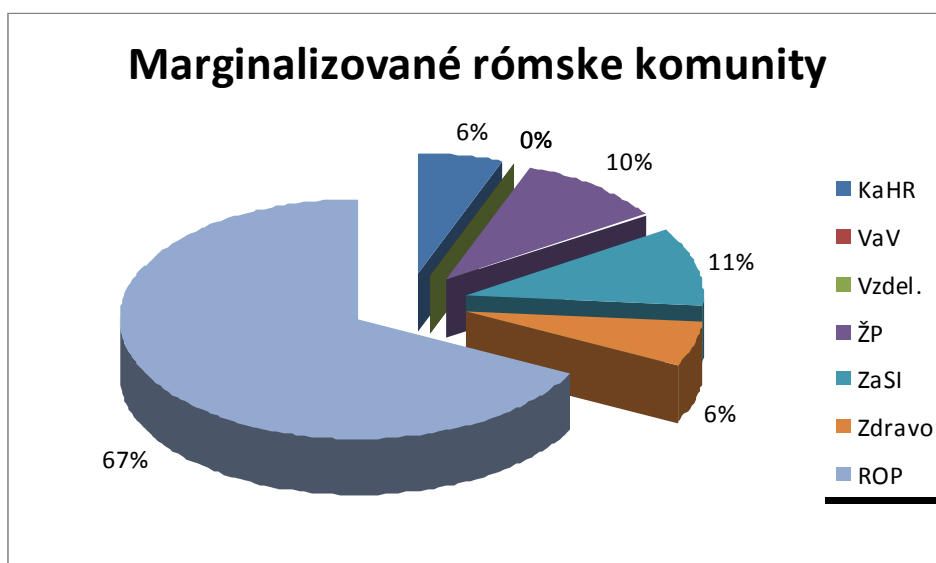
Podiel jednotlivých OP na zazmluvnených projektoch s priamou podporou HP MRK

Projekty s nepriamou podporou HP MRK v rámci BBSK

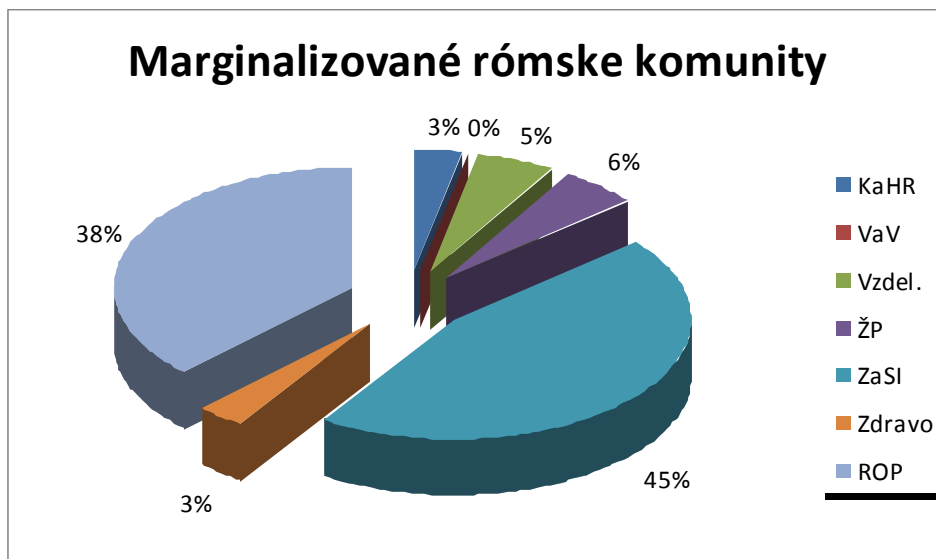
V rámci Banskobystrického samosprávneho kraja bolo zazmluvnených 151 projektov s nepriamou podporou HP MRK z toho 102 projektov v rámci ROP, 16 za OP ZaSI, 9 za OP KaHR, 9 za OP Z, 15 za OP ŽP. Výška zazmluvnených prostriedkov za jednotlivé projekty predstavuje 204 397 039,68 EUR.

Podiel jednotlivých OP na zazmluvnených projektoch s nepriamou podporou HP MRK

V rámci BBSK bolo spolu zazmluvnených 271 projektov s priamou a nepriamou podporou HP MRK v celkovej výške zazmluvnených prostriedkov 212 751 381,16 EUR.

Podiel jednotlivých OP na zazmluvnených projektoch s priamou a nepriamou podporou HP MRK

4. Závery a odporúčania

V rámci Lokálnych stratégií komplexného prístupu je dôležité, aby žiadatelia o NFP pri predkladaní projektov v rámci schválených LSKxP pozorne sledovali všetky informácie ohľadne aktuálnych výziev, ktoré sú pre nich relevantné a následne sa riadili podmienkami, ktoré určujú jednotlivé riadiace orgány. Je potrebné komunikovať so žiadateľmi o NFP v súvislosti so správnym vyplňaním žiadostí o NFP a konzultovať s nimi problematické otázky, sledovať proces implementácie LSKxP, monitorovať plnenie merateľných ukazovateľov a plnenie cieľov jednotlivých lokálnych stratégií a napomôcť tak k úspešnosti podávaných projektov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu situácie v oblasti HP MRK.

V súčasnosti je potrebné efektívne koordinovať proces implementácie jednotlivých lokálnych stratégií, komunikovať so všetkými zainteresovanými stranami, konzultovať problematické otázky so žiadateľmi LSKxP a snažiť sa vyvarovať chybám, ktoré by mohli proces implementácie skomplikovať.

Vo výročnej správe o činnosti koordinátora HP v BBSK za obdobie od 1.7.2009 do 31.12.2009 Koordinátor HP v BBSK konštatoval, že vzhľadom na to, že príprava projektovej dokumentácie je pre žiadateľov o NFP v mnohých prípadoch komplikovaná a zaoberajú sa problémami týkajúcimi sa podmienok oprávnenosti, stavebných povolení, verejného obstarávania atď. nekladú v rámci svojich projektov dôraz na problematiku HP. V mnohých prípadoch nevnímali mieru prínosu vlastných zámerov pre rozvoj jednotlivých HP, respektíve nepovažovali ho za dôležitý. Z tohto dôvodu sa v mnohých prípadoch vyskytovali nedostatky súvisiace s vyplňaním žiadosti o NFP v časti HP, kde žiadatelia o NFP v mnohých prípadoch nevyberali vhodné indikátory k jednotlivým HP, uvádzali nesprávne hodnoty merateľných ukazovateľov, pri deklarovaní príspevku projektu k HP neuvádzali výsledkové a dopadové ukazovatele atď.

Koordinátor HP v BBSK informoval o tejto skutočnosti Koordinátora HP TUR, HP IS, HP MRK, HP RP na spoločných stretnutiach v rámci školení a konferencií týkajúcich sa problematiky HP. Po uskutočnení vzájomných diskusií o spomínaných problematických otázkach je možné konštatovať, že Koordinátori HP TUR, HP IS, HP MRK, HP RP, taktiež vnímali nedostatky súvisiace s vyplňaním žiadosti o NFP v častiach týkajúcich sa HP a tiež potrebu tieto nedostatky odstrániť. Koordinátor HP v BBSK sa zhodol s Koordinátormi HP TUR, HP IS, HP MRK, HP RP, že je potrebné zintenzívniť komunikáciu so zástupcami jednotlivých Riadiacich orgánov, ktorí by v spolupráci s regionálnymi koordinátormi HP v rámci jednotlivých vyhlasovaných výziev, informovali žiadateľov o NFP aj o problematických otázkach v súvislosti s HP a upozornili ich najmä na dôležitosť vyberania vhodných indikátorov k jednotlivým HP a uvádzania správnych hodnôt merateľných ukazovateľov, ktoré budú počas realizácie projektov schopní plniť. Vzhľadom na to, že pri hodnotiacom procese jednotlivých projektov sa posudzuje aj vplyv projektov na HP, pri správnom vyplňaní Žiadostí o NFP aj v častiach týkajúcich sa HP sa zvyšuje šanca na úspešnosť predkladaných projektov.

Koordinátor HP v BBSK v rámci monitorovania zazmluvnených projektov s príspevkom k HP za jednotlivé OP k 31.12.2010 v neverejnom portáli ITMS v rámci BBSK zaznamenal zlepšenie situácie pri uvádzaní príslušných indikátorov a hodnôt merateľných ukazovateľov aj keď v niektorých prípadoch sú nedostatky stále prítomné, napr. nesprávny výber merateľných ukazovateľov a hodnôt indikátorov, všeobecný a nevhodný popis príspevku projektu k HP.

V roku 2010 v mnohých prípadoch žiadatelia o NFP v rámci BBSK nepovažovali za dôležité konzultovať svoje problematické otázky v súvislosti s príspevkom jednotlivých projektov k HP MRK a zaoberali sa skôr inými problémami súvisiacimi s prípravou projektovej dokumentácie. Preto je potrebné do väčšej miery priblížiť problematiku HP MRK žiadateľom o NFP, čo by sa následne premietlo v kvalite vypracovaných projektov v súvislosti s vplyvom

na HP MRK a naplnení cílov HP MRK aj na regionální úrovni. Jednou z možností je aj informovať žiadateľov o NFP v rámci jednotlivých výziev formou prezentácií ohľadne problematiky HP MRK, ktoré by realizovali Regionální koordinátori HP v spolupráci s Regionálnymi zástupcami ÚSVRK, zástupcami riadiacich orgánov a Koordinátormi HP na centrálnej úrovni. Efektívnejšou formou spolupráce medzi všetkými zainteresovanými stranami by sa mohlo prispieť k naplneniu cílov HP MRK a zlepšeniu situácie vo všetkých oblastiach HP MRK.